

CATALUNYA SOCIAL

Any VIII. Núm. 385

Un any, 10 ptes. — Núm. solt, 20 cts.

13 d'octubre de 1928

**PUBLICACIÓ
SETMANAL**

**REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
DURAN I BAS, 11 - BARCELONA**

**APARTAT 1036
TELÉF. 17605**

Sentit social i sentit obrerista

Cal anar amb compte per a no confondre'ls. Són absolutament distints, però es pot passar d'un a l'altre amb la més gran facilitat. I manta vegada, amb la més gran bona voluntat, la confusió no s'evita, ja que la trajectòria on es troben situats l'un i l'altre és la mateixa. Fàcilment es comença pel sentit social, i marxant pel seu camí es passa amb una facilitat molt gran al sentit obrerista.

I la diferència és gran. Com que dins d'ella es troba situada la justícia! El sentit social s'ha produït dins les societats modernes com reacció del sentit individualista, com element espiritual necessari per a tornar a la societat el necessari equilibri que els mals aires de l'Enciclopèdia i la Revolució li traguieren. Per tant, el sentit social suposa una tasca de justícia, una labor d'equitat que condueix a l'equilibri i a l'estabilitat social.

El sentit obrerista, en canvi, neix d'un impuls generós — la protecció als febles, a aquestes classes socials que manta vegada es troben en un estat de misèria indeguda, com ha dit Lleó XIII — neix d'una inclinació a la misericòrdia, però és indubtable que fa trontollar un xic el sentit de la justícia, sobretot quan aquest sentit obrerista predomina en les altures del Poder i es produeix amb un tarannà massa pronunciat, amb una coloració excessiva. Ja no es tracta, mitjançant el mateix, de la protecció al feble, sinó de produir la descen-tració de la societat inclinant-la cap a un extrem determinat en perjudici d'estaments potser més forts, potser més protegits, però tan respectables com aquell.

La legislació social, en general, sobretot aquella legislació que a Espanya ha tingut una tradició principalment conservadora en quant al seu origen i font de producció, ha estat filla del sentit social. La necessitat de restablir l'imperi de la justícia mitjançant, sobretot, la protecció al feble, ha portat tot aquest bé de Déu de lleis d'accidents del treball, de descans dominical, de retir obrer, etcètera. Qui pot blasmar-les en nom de la justícia? Qui pot dubtar que l'acomodació de la societat als seus preceptes ha estat ben ràpida, ço

que indica el gran fons de justícia que les mateixes tanquen? Heus aquí, doncs, una obra del sentit social un cop estès un xic dins la nostra societat.

Però qui no reconeix que aquest mateix sentit s'ha exagerat de vegades un bon tros, arribant a produir la injustícia, amb un afany noble, si es vol, però amb un sentit poc social i molt obrerista?

Aquí tenim, per exemple, una disposició recent, model en aquest gènere: el Decret-Llei de reclamacions per acomiadament, de 30 de juliol pròxim passat. Amb el propòsit de facilitar a l'obrer acomiadat injustament un mitjà senzill i ràpid per a formular reclamació contra el patró, s'assenyala un procediment especial i breu davant el Comitè Paritari corresponent, i s'arriba ben aviat al final. I la Sentència, en el cas d'injustícia per la banda del patró, pot contenir els pronunciaments següents: readmetre l'obrer, pagar-li els jornals perduts des de l'acomiadament, indemnitzar-li els perjudicis i encara afegir-hi una forta penyora en determinats casos. No sembla que la justícia obligava a no passar dels dos pronunciaments primers? Sobretot tenint en compte que en el cas que sigui el patró el perjudicat no se li dóna altre camí que el de recórrer (per a fer efectiva la Sentència) als tribunals ordinaris per a fer fortes despeses contra un insolvent en quasi tots els casos.

El sentit social, doncs, en aquesta disposició no hi entra per a res. És únicament un sentit obrerista pronunciat, enormement pujat de to el que ha dictat semblant disposició, sentit obrerista que fa d'aquesta una disposició injusta. I la nota més antisocial és sempre la injustícia.

El sentit social té per objecte harmonitzar els interessos i les aspiracions de les classes socials avui en lluita, dissortadament; té per finalitat la d'ajudar a cercar el sentit de l'harmonia per l'existència allí on avui predomina la lluita per la vida. El sentit obrerista (com el sentit patronalista) pot representar, precisament, l'antítesi d'això.

La mort de l'Ignasi Iglesias

Amb la mort de l'Ignasi Iglesias, el teatre català perd el més gran dels seus autors dramàtics. Mort En Guimerà, la seva figura era la de més relleu del nostre teatre. L'Iglesias era un home humaníssim. Estimava profundament els humils i s'enternia davant els infants.

En les seves primeres obres ja s'endevina el futur dramaturg que havia de donar dies de glòria a la nostra escena. Sabia estructurar admirablement les obres; i com que algunes d'elles havien estat escrites amb llàgrimes als ulls, sotraguejaven fortament l'ànima del poble. Si l'Iglesias hagués escrit únicament obres de caràcter popular, el seu prestigi hauria estat més sòlid. Ni el seu temperament, ni el seu lèxic eren fets a posta per a conrear l'alta comèdia. L'Iglesias, l'hem d'admirar en Els vells, en El cor del poble, en La festa dels ocells i en altres obres dins les quals batega l'ànima popular. Quan vol filosofar és quan hom endevina que no té cap mica de preparació filosòfica. L'Iglesias no era un pensador, sinó simplement un home de cor que estimava els humils. Aquest és, per nosaltres, l'aspecte més simpàtic de la seva obra.

L'Iglesias no era pas un home religiós, en el sentit estricte de la paraula. Dissortadament no tenia formació religiosa. Segurament si hagués estat educat religiosament, el seu cor, que era tan sensible, s'hauria enamorat de Déu.

Són molt nombrosos els homes que combaten la nostra religió, perquè no la coneixen. L'Iglesias era un romàntic que sabia fer vibrar les cordes més vibrants del seu esperit. El sentiment li eixia constantment de mesura. Sense sentiment no hi ha obra artística, però cal subordinar-lo al seny i a la raó. El cor sovint ens enganya. Voldria fugir com un ocell de la presó tenebrosa del pit, però sense saber per quin indret hauria de volar.

Els romàntics són desconcertants, perquè pensen més amb el cor que amb el cap. Víctor Hugo va escriure algunes obres que un creient ha de bandejar i, no obstant, va escriure algunes poèsies que les pot signar un poeta catòlic. Aquestes incongruències de principis es deuen al sentiment. S'emocionen davant de qualsevol fet de la vida, i el canten amb versos càlids, sense adonar-se si contradiuen les obres escrites el dia abans.

Víctor Hugo, quan morí un fill seu, escriví una poesia amarada de religiositat.

Llegiu, sinó, aquests versos:

Je viens à vous, Seigneur! confessant que vous êtes bon, clement, indulgent et doux, o Dieu vivant!
Je conviens que vous seul savez ce que vous faites, et que l'homme n'est rien qu'un jonc qui tremble [au vent.

Aquesta poesia és escrita amb llàgrimes. Qui diria que és l'autor de tantes obres en les quals es diuen coses tan poc falagueres de la nostra religió!

L'Iglesias es deixava també dominar pel sentiment. Era tan apassionat, que sovint els seus pànegírics prenién un caire una mica ridícul. Abans d'estrenar-se el drama patriòtic La nostra parla va tenir l'atenció de llegir-nos uns fragments de

la dita obra. De seguida ens vàrem adonar que l'únic personatge que tenia sentit comú era precisament aquell que l'Iglesias es proposava fustigar. Els que defensen la llengua vernàcula en aquella obra són tan apassionats, que constantment diuen un seguit de nicieses.

El drama La barca nova es, tal vegada, l'única obra on l'autor pretén donar-li un caient antireligiós. En altres obres hi ha algunes fiblades, però són inofensives.

L'Ignasi Iglesias dedicà, l'any 1922, una poesia als infants de l'Asil de Sant Joan de Déu, la qual traspua una gran tendresa. Aquesta poesia, quasi improvisada, la motivà una festa que es va celebrar en aquell asil. Volèm transcriure-la, perquè els lectors vegin com estimava els humils i els infants:

Seguint el sant consell d'"ameu-vos uns als altres", jo, en nom de molts infants que pensen en vosaltres, avui, per a endolcir tot mal que us doni pena, d'aquesta festa d'art, jo iós, us faig ofrena.

¡Oh nens cor-estimats, poncelles de doló, frisant per ésser flors, vençudes pel pugó!

¡Oh nens d'aquest Asil de Sant Joan de Déu: no mor ço que floreix per més que caigui neu,

ni deixen de volar, pels aires, els ocells; que el sol retornador, ni un jorn s'oblida d'ells!

¡Oh nens que, amb l'esperit, oïu nostres cançons, teixides amb sospirs i fetes amb petons:

glosseu, mirant al cel, — que mai us desempara, — els somnis que, al bressol, vetllà la vostra mare;

que, igual que essent petits, també us vetllen, consuns homes, tot amor, recordadors dels sants! [tants,

Qui diria que no és un fervent creient el poeta que ha escrit aquesta poesia!

En un dels llibres que va ofrenar als asilats, signà aquesta dedicatòria:

"Al molt simpàtic i intelligent nen Enric Rafel, novell amigué meu, perquè quan ell sigui un home fet, em miri amb la mateixa tendresa i amb el mateix afecte pur d'ara.

De tot cor, Ignasi Iglesias."

L'Ignasi Iglesias no era un sectari. Lamentem, naturalment, que no tingués una formació religiosa més sòlida, però no podem acusar-lo de sectarisme.

Són molts els artistes i els literats que es troben en el mateix cas de l'Iglesias. No són dolents, però no coneixen els camins que menen a Déu.

L'Ignasi Iglesias és mort. Ara és Déu que ha de judicar-lo i no nosaltres. Confiem en la gran misericòrdia de Déu.

Si era un home que havia estimat tant, bé podem suposar que en veure brandar damunt el seu cap la dalla occidora de la mort, s'haurà recordat que l'autor de totes les coses belles que ell estimava és el Pare amorosíssim que és al cel, la veritable pàtria de l'home.

J. CIVERA I SORMANI

L'Evolucionisme

PREFACI

Just al moment d'agafar la ploma a designi de posar unes ratlles de prefaci al primer de la nova sèrie d'articles de l'Angel Grau sobre la greu qüestió del transformisme i l'origen de l'home, relacionant-los amb els que l'any passat a partir de 12 de novembre publicà el mateix autor, prologats també pel que subscriu, m'arriba, coincidència felicíssima, el darrer número de la revista Ibèrica, donant actualitat vivíssima al present estudi i precisament als treballs del nostre benvolgut redactor, als quals així com a l'alludit prefaci del núm. 338 es fa concreta referència. Es tracta d'una consulta d'un lector que és a la vegada subscriptor de Las Razas humanas, la publicació de l'Institut Gallach, dirigida pel doctor Bosch Gimpera, el qual lector en nom propi i d'alguns companys es mostra "sorprès pel que digué — en 24 de març — la revista Ibèrica sobre aquest punt, o sigui: La doctrina que s'exposa en Las Razas Humanas és segura i ortodoxa", provenint aquesta sorpresa "d'haver llegit uns articles que amb motiu de les hipòtesis evolucionistes que el Sr. Bosch i Gimpera exposa en la seva obra, publicà el setmanari catòlic CATALUNYA SOCIAL (veure núms. 338, 340, 341 i 342), en els quals, a pretext de defensar l'ortodòxia catòlica sobre aquest punt, l'articulista senyor Angel Grau es mostra disconforme amb l'intent del senyor Bosch i Gimpera, d'harmonitzar l'evolucionisme amb el criteri de l'Església."

Partint d'aquesta sorpresa formula el lector d'Ibèrica tres preguntes molt justes i oportunes, a les quals la redacció de la important publicació científica barcelonina respon complidíssimament i extensa. Comença per reconèixer noblement que el judici anterior no era fruit d'una lectura detinguda, i textualment declara: "Estudiada más detenidamente la obra de nuestro distinguido colaborador el señor Bosch Gimpera ciertamente no diríamos que la doctrina en ella sustentada es segura y ortodoxa" (els subratllats són al text). Exposa seguidament el seu parer que no pot considerar-se-la tampoc heterodoxa tota vegada que "es sangra amb salut i afegeix la nota" de la pàg. 17 de Las Razas Humanas, volent dir que com que l'autor expressament invoca l'Encíclica Providentissimus Deus i les Respostes de la Comissió Bíblica, és que no vol en definitiva separar-se de l'autoritat de l'Església. Suposem que és això ço que vol dir el redactor d'Ibèrica en les ratlles 5 a 14 del primer paràgraf de la Resposta, a les quals m'apresso a objectar d'una manera peremptòria que no havíem pas acusat d'heterodoxa la doctrina d'aquell professor en dita obra, sinó d'excessivament optimista quan a fer-se il·lusions sobre la compatibilitat de l'ortodòxia amb la posició adoptada en aquell llibre i en altres escrits seus, prou equívoca i equilibrada perquè la trobéssim lluny de la fermesa i claredat que són d'esperar i àdhuc d'exigir a un home de ciència catòlic.

Però la qüestió relativa al cas del senyor Bosch i Gimpera devé secundària al costat de l'exposició verament magnífica que Ibèrica fa de la doctrina ortodoxa i veritable, a base de reproduir una extensa part de l'article Transformismo, que sortirà aviat en

l'Enciclopèdia Espasa i que és degut al collaborador d'aquella revista, P. Ferran M. Palmés, S. J., treball notabilíssim que hem llegit amb grandíssim conhort perquè hi veiem admirablement desplegat l'ensenyament de l'Església en aquesta greu matèria, en vindicació del sentit literal històric del Gènesi, formulat en proposicions clares i precises com enlloc més les hem trobat, portant-nos al cor i a la ment la satisfacció de veure que és això mateix el que nosaltres crèiem i defensàvem: que som nosaltres els qui estem en el recte camí. En un dels pròxims números donarem una traducció sencera de la Resposta amb l'estudi del P. Palmés, el qual creiem constitueix un document de valor inapreciable, que serà considerat indubtablement com a font segura i ferma de consulta.

Les dues pàgines de lletra petita que Ibèrica consagra a aquesta qüestió, són, a més, la rèplica més eloqüent a l'obsessió ben estranya, compartida pel Dr. Bosch i Gimpera i per altres, segons la qual el sol fet de discutir-se "en ple segle xx" l'evolucionisme, situa els discutidors al marge de la vida científica, com si la ciència veritable seguis el ritme de la moda, assimilant la filosofia, incessant discussió al voltant de les veritats fonamentals, amb les variacions cronològiques de la indumentària. Contundent lliçó rebran els qui així pensen, amb la sortida del llibre recentíssim de l'entomòleg belga Maurice Thomas Le Transformisme contre la Science (l'existència del qual coneixem precisament per la revista Ibèrica), obra, el títol de la qual és prou eloqüent, i que motiva els articles de l'Angel Grau que avui comencen, els quals ajudaran a refermar la posició dels qui abans que tot respecten i estimen el Gènesi, davant els abusos de les hipòtesis científiques, perquè l'origen de l'home va lligat amb el seu fi, amb el pecat original i la Redempció, i tota la intenció de l'evolucionisme no consisteix precisament en negar a Déu, sinó en deixar-lo sense feina, reconeixent-lo, tot lo més, com a creador remot, però rebutjant-lo com a sobirà, conservador, governador provident, i terme final de la Creació, i fi etern de l'home.

L'evolucionisme, doncs, és discutible i es discuteix, i cada dia seran més i més els qui el discutiran en el terreny científic, mentre que la consciència catòlica, malgrat els que momentàniament s'hagin deixat trontollar, cada dia més veurà la impossibilitat de sacrificar a la fe envers la paraula d'uns homes de ciència temeraris o precipitats, la fe envers la Paraula de Déu, Verbum Domini manens in aeternum.

Es hora també d'assenyalar un altre preciós article, sobre aquestes mateixes qüestions, refutant el tòpic evolucionista de la suposada "bestialitat de l'home antic", degut al nostre collaborador N. Busquets Mollera, publicat en El Bon Pastor i reproduït en La Paraula Cristiana d'agost últim (il·lustrat amb gràfics) que vindica també la noblesa primària i específica de l'home creat per Déu explicant segons la raó i els textos mateixos de la Bíblia, els problemes de les races anomenades prehistòriques.

I

Dels anys que té la Terra

Ara farà un any que publicàrem dalt d'aqueixes columnes mateix uns articles sobre l'Evolucionisme. Ens n'havia donat ocasió el pròleg a l'obra *Las Razas Humanas*, signat per un dels nostres més notables prehistoriadors, en el qual es declarava sincerament evolucionista fins i tot en l'origen de l'home, tot pretenent recolzar les seves assercions en l'autoritat d'escriptors catòlics, i d'entre aquests en la de Sant Tomàs i tot.

D'aleshores ençà, la qüestió de l'Evolucionisme no es pot dir que hagi torbat de nou la pau, en bona part obligada, de la nostra premsa. Els publicistes, demés, tampoc no (1) mostren gaire afició a escriure de semblants qüestions especialitzades. De totes maneres, però, dalt de certes columnes, amb una intermitència com estudiada, apareixen assercions a guisa de sentències o escolis que, si més no, revelen cert interès o inquietud per aquest gran problema. No fa gaire, el 17 d'agost, en un diari del vespre, llegíem el següent apunt, traduït d'Ernest Sellière: "Certament Darwin és avui sobrepassat, però, en les seves grans línies, l'Evolucionisme resta i mostra l'home emergit de l'animalitat per a elevar-se progressivament cap a la civilització."

Bé: el to i l'aplom de l'apunt transcrit, similar al d'altres, palesa almenys això: que es dona com una qüestió resolta l'Evolucionisme i tots els problemes o que se'n deriven necessàriament, com, per exemple, el de l'origen de l'home. I tanmateix l'Evolucionisme, tot al contrari d'haver arribat a un estat de gràcia, que no ofereix dubtes ni cantons foscos, segueix essent encara una pura teoria que té més de fallaç i imaginària que no pas de franca i racional. No és estrany, per això, que els homes de ciència antievolucionistes existeixin en nombre crescut (2). I no precisament catòlics, sinó materialistes. D'entre aquests, cal fer esment especial com a més recent de Maurice Thomas (3).

Serà inoportú així de tornar a plantejar a les nostres columnes l'Evolucionisme i assajar de dilucidar-lo de nou amb uns quants articles vulgaritzadors? Creiem que no. Puix el mateix aplom i to sentenciós amb què és evocat de tant en tant, fa més perillosa la seva error i indueix a acceptar-lo i adherir-s'hi aquelles ments incautes o de massa bona fe que fien més en l'autoritat i contundència de la paraula que no pas en la congruència i força de l'argument.

Per altra banda aquesta és precisament la força de difusió, d'aprehensió de l'Evolucionisme, ensems que constitueix la seva falla màxima per als esperits escrutadors, sense prejudicis de cap mena. Puix en contrast amb les altres teories naturalistes, assenta prèviament unes conclusions, de transcendència filosòfica i sovint metafísica i tot, que cerca després de confirmar en l'observació i experiència de la Naturalesa. En l'aparent identitat d'estructura i continuïtat de les espècies recolza el transformisme d'aquestes. I supleix les proves incompletes amb hipòtesis inversemblants i suposicions imaginàries. Així trobem que, per com que li és necessària per a les seves deduccions, posa l'antiguitat de la Terra en una època molt reculada, que no abasta a confirmar

la lògica dels fets o almenys el punt d'avenç de les ciències geològiques.

Quants milions d'anys té la Terra?, hom es pregunta. Els evolucionistes generalment li n'atribueixen de setanta a vuitanta milions. I suposen l'existència d'éssers orgànics ja abans de la condensació de les grans masses d'aigua, sense tenir en compte que la intensitat de calor i el foc central de la terra, en aquella època molt a prop encara de la superfície, havia de fer impossible tota vida. A més, el manteniment del vapor aquós no és explicable per la sola influència del calor solar, puix, segons el testimoni d'Edmond Perrier mateix, evolucionista decidit, quan la formació dels planetes la temperatura del sol no havia d'ésser inferior a la d'avui (4).

D'altra banda, aquest fenomen encara pot constatar-se actualment. La lluna, per exemple, és un planeta mort del tot, sense atmosfera. No tan sols l'aigua de la seva superfície, sinó àdhuc l'aire hi està condensat. El fred regnant és inimaginable. Tanmateix la Lluna si adés es troba més llunya del Sol que la Terra, adés hi està més a prop. Per consegüent, en alternança, la calor que la Lluna rep del Sol és més forta que no pas la que en rep la Terra. I, no obstant, no es nota cap rastre d'un estat vaporós. A més, altres planetes que estan més lluny del Sol que no pas la Terra i la Lluna apareixen embolcallats d'atmosfera.

Observem Venus. Es troba més a prop del Sol que no pas la Terra. Aquesta diferència de distància ocasiona que rebi com un terç més de calor solar que no la terra. Es prou, però, tal augment per a mantenir les seves aigües en estat de vapor? Evidentment que no. Per això, li és necessari la seva calor interna, la qual d'altra banda impossibilita tota vida per excessiva.

La Terra, doncs, abans de la condensació del vapor aquós, mantingut pel calor central, havia de refusar tot ésser orgànic damunt la seva superfície. I en la reducció d'aquell i durant la plasmació de la crosta superficial degué existir una època geològica en la qual la temperatura havia quasi d'uniformar-se damunt totes les latituds. I en arribar al grau tèrmic convenient per a la vida, aquesta per un igual havia d'ésser possible per a tota mena d'espècies en totes les latituds. Així, segons demostra la Paleontologia, com més es recula en les èpoques geològiques, hom més constata l'homogeneïtat de les espècies arreu. El descobriment al Nord de Sibèria d'una fauna i d'una flora tropical, palesa que en tals indrets hi havia hagut un clima almenys temperat.

Aleshores, quan començaren les estacions? Probablement fins a la fi de l'època terciària. Es cosa sabuda que aquestes són causades per la diferència de relacions de la Terra amb el Sol. Per admetre, doncs, que el clima temperat en els pols d'altres temps era degut exclusivament a la influència del calor solar, caldria admetre que la Terra en els principis evolucionava damunt un altre eix i per òrbites diferents, la qual cosa no sembla probable. El més lògic semblaria d'acceptar que el clima temperat, en altres èpoques, de la tundra, fou degut a la irradiació del calor central de la Terra.

A més, la reducció del foc central en els pols extraordinàriament més accentuada que no pas en l'Equador, guarda perfecta concordança amb el moviment de rotació de la Terra, puix essent incandescent les matèries ígnies determinen la forma el·lip-

soïdal, concentrant-se més i més devés l'Equador i allunyant-se dels pols.

La condensació del vapor aquós havia de començar quan en reduir-se el foc central, la calor solar no fou prou per a mantenir-lo en aquell estat. I la vida fou aviat possible. Mes de seguida encara no, puix la crosta de la terra de moment havia d'ésser massa ardenta per permetre un estat tèrmic i químic consentani amb totes les condicions de vitalitat que nosaltres coneixem. En fi, la vida no fou possible fins i tant que la terra adquirí una crosta sòlida no pas gaire inferior a la d'avui.

Si s'enfondeix terra endintre és sabut que per mitjana el calor augmenta un grau cada trenta set metres. I si admetem una calor de 55 graus comitjats per a la possibilitat de la vida, tindrem que aquesta no fou possible fins a tant que la terra adquirí un gruix de $37 \times 55 = 2.035$ metres. Ara bé, quants anys calgueren per a la formació d'aquesta espessor?

Segons la Geologia cal un període variable entre els tres mil i vint mil anys per a la deposició d'un metre de sedimentació. No constitueix cap aberració el posar una mitjana de dotze mil anys per metre. A la vegada, però, no deu oblidar-se que així que la superfície de la terra anava engruixint-se s'accentuava progressivament el refredament exterior amb un alentiment proporcional al de la deposició dels sediments. Així si, sense la influència del refredament exterior, només durant el període de dotze mil anys hauria estat possible la deposició d'un

metre de crosta, amb la influència d'aquell, és perfectament racional posar-hi dos metres. D'aquesta faïso, segons aquest càlcul, per sedimentar-se dos mil trenta cinc metres, hauria calgut únicament dotze milions dos cents deu mil anys. O sigui una quarta part del que posen els evolucionistes per basar-hi les seves teories sobre l'origen de la vida i la formació de les espècies.

Fóra pueril de pretendre donar una valor absoluta a les nostres dades i als nostres càlculs. Elles tenen, és clar! molt de relatiu. Així és cosa força relativa i hipotètica el temps atribuït als depòsits de sedimentació, com el que s'atribueix a la rapidesa amb què s'esdevingué el refredament intern. Malgrat tot, però, en l'estat actual de les ciències geològiques, és el més lògicament versemblant. Es pot dir el mateix de les exageracions desmesurades dels evolucionistes?

A. GRAU

(1) Cal exceptuar i remarcar l'enquesta de *La Veu de Catalunya* sobre les teories de Voronoff i el recent article *Evolucionisme i transformisme*, del P. Miquel d'Esplugues, en la revista *Criterion*.

(2) Remetem el lector curiós a l'apèndix de l'obra de Hilaire Belloc, *A companion to Mr. Well's "Outline of History"*, on podrà comptar fins a quaranta u els autors naturalistes d'universal anomenada antievolucionistes.

(3) *Le Transformisme contra la Science*. Maurice Lamartin, éditeur. Rue Coudonberg, 58-60. Bruxelles, 1920.

(4) Edmond Perrier, *La Terre avant l'Histoire*. "La Renaissance du Livre", Paris, 1920.

Del món del treball

La qüestió de les propines porta enrenou a la gent de Madrid, tan aficionada a aquests petits conflictes ciutadans.

Ara resulta que per acord del Comitè paritari corresponent, les propines, abolides en la forma ordinària que tant tenia de generositat per part del qui les donava com d'agraïment per part del qui les rebia, s'han convertit en obligatòries, però d'*amagatots*, carregant-se el seu import (d'un deu o quinze per cent) a les factures del consumidor; de manera que perden les dues virtuts indicades i, per compte d'ésser llaç d'unió i d'afecte, es converteixen en odiós impost del qual fruïran no els servents, sinó els amos dels establiments consabuts.

Vet aquí un cas prenyat d'absurds: uns que mamen sense cap dret, altres que paguen sense cap raó i altres que cobren perquè sí...

El partit treballista anglès presentarà més de 600 candidats en les eleccions pròximes per a les quals es prepara ardidament.

Ha estat mal rebut pels obrers de Polònia el nou Estatut del Treball. De primer antuvi s'han declarat en vaga més de 50.000 obrers de la regió industrial de Lodz, i es tem la vaga general.

Els patrons armadors australians es neguen a conferenciar amb els obrers mentre aquests no acceptin la sentència arbitral consabuda. La vaga acaba de

registrar conflictes sagnants molt sensibles. Els elements comunistes la van enverinant tant com poden.

S'ha reunit a Colònia el Comitè Internacional de Minaires constituït per delegats de totes les entitats d'aquest ram per tal d'exercir una acció comuna concordant per sortejar la greu crisi que sofreix. Els acords es mantenen reservats.

Els operaris madrilenys del ram de construcció demanen major seguretat a les obres on treballen, que sovint cauen com un joc de cartes. Sembla impossible que encara tinguin de demanar-se aquestes coses.

Després de molt llargues deliberacions els patrons i els obrers anglesos han convingut que cada element frueixi de perfecta llibertat en la seva vida i en les seves aspiracions. La tendència a constituir un Consell Nacional Industrial comú que compagini i fructifiqui llurs interessos, guanya molts adeptes.

El Congrés de Swansea, del qual ja diguérem quelcom, s'ocupà preferentment d'aquest projecte, que les Trade-Unions pot dir-se que han fet seu per tal de donar nous horitzons de pau i riquesa als obrers britànics, tan castigats per lluites tan estèrils com aferrissades. La Comissió encarregada d'aquest afer ha publicat un informe ple de seny i ben orientat.

Naturalment que els obrers partidaris d'esquerra i els comunistes s'hi oposen, però per ara i tant...

Lleó XIII i la propietat privada

Sense *parti pris* a favor de la intangibilitat de l'ordre actual econòmic, sense confondre condemnes pontificies per a treure'n argument contra tot aspecte de doctrina econòmica relativa al règim de propietat, ans el contrari proposant-se el bé del proletariat (1), però no creient encertat el camí que més aviat portaria a un empitjorament de la condició de tots els obrers, en llevar-los la llibertat de col·locar llur salari i així l'esperança i la facultat d'augmentar el patrimoni familiar i de procurar-se d'ell altres utilitats (2), creiem que es pot sostenir que Lleó XIII va ensenyar com doctrina catòlica, no sols la legitimitat, sinó també la necessitat de la propietat privada per dret natural.

Aquest és el camí més curt i més segur per a trobar si la doctrina catòlica, bo i no rebutjant ans proclamant limitacions al sistema de propietat privada, s'oposa a la seva abolició.

El furgar en les velles obres dels Sants Pares si bé de bell antuvi ens semblaria que ens portava l'aspiració comunista, ben meditats llurs testimonis veuríem que quasi tots, més que a un comunisme de justícia, aspiren a un comunisme de caritat — que diria el Dr. Cardó —; més que negar la legitimitat ni la necessitat de la propietat privada, ço que fan és només dir ço que diu també Sant Tomàs, quan, després de provar la necessitat de la propietat privada afegeix a continuació. "Altra de les facultats que té l'home respecte dels béns exteriors és l'ús dels mateixos: i quant a això no deu l'home tenir com pròpies les coses exteriors, sinó com comuns, per tal que així fàcilment un hom les comuniqui als altres en llur necessitats" (3). A més de què els testimonis patristics allegats per M. Carbonell a favor de la hipòtesi collectivista com ell mateix confessa, tots ells admeten interpretacions i explicacions concordants amb les doctrines avui comunes en els llibres de la Sociologia Catòlica i no tenen valor teològic absolut llurs freqüents condemnes radicals de la propietat privada pel to oratori, ordinàriament hiperbòlic, de llurs discursos i escrits i per la falta de sistematització definitiva de la doctrina catòlica en aquells temps primitius.

Els testimonis dels doctors i teòlegs catòlics no ens portarien tampoc la solució de la qüestió, perquè, si bé comunament defensen, no sols la legitimitat sinó també la necessitat de la propietat privada, es divideixen en voler escatir si el dret de gents creat per aquesta necessitat està més a prop del dret natural que del positiu, o bé al revés.

Tal vegada la falta d'unanimitat, prové de no haver-se plantejat així la qüestió: *el fet contingent, la impossibilitat moral de la humana convivència sense divisió de béns — causa de la divisió — pot desaparèixer en el present estat de la naturalesa caiguda?* Ens sembla que proposada així la qüestió, la resposta comú hauria estat que aquell fet es diu contingent en qualsevol hipòtesi d'estats de naturalesa possibles, però que en el present estat és necessari, no absolutament, però sí congruentment. És una conveniència natural, com ho és l'ánar vestit (4).

Però deixem aquest camí tortuós i, per tant, mas-

sa llarg ni ben segur, i anem a seguir el que hem anunciat com més curt i segur.

Lleó XIII no sols afirma la legitimitat i necessitat per dret natural de la propietat privada, sinó que presenta aquestes afirmacions seves com a doctrina catòlica.

Sosté Lleó XIII la legitimitat *a natura* de la propietat privada, quan diu que "el posseir privadament algunes coses com seves, és un dret donat a l'home per la natura" i aquesta legitimitat la defensa no sols respecte "els béns que, usant-los es consumeixen, sinó també dels que, bo i usant-los, romanen", "no sols dels fruits de la terra", no solament de la que un hom mateix treballa, sinó també de la que fa treballar (5).

Sosté la necessitat *a natura* de la propietat privada, quan diu que és necessària perquè l'home té no sols el dret, sinó també el deure de cuidar de sa vida, i el cap de família de la societat domèstica, i la propietat privada és l'estímul més poderós de la producció intensa i és garantia de llibertat i baluard de l'ordre social (6).

Això ensenya Lleó XIII a la *Rerum Novarum* i ho ensenya com doctrina catòlica.

Si les ensenyances de Lleó XIII sobre el particular es reduïssin a dir en l'encíclica *Quod apostolici* que "la doctrina catòlica, recolzada en els preceptes de la llei natural i divina, proveeix, amb molt encert, a la tranquil·litat pública i domèstica, amb ço que sent i ensenya respecte el dret de domini i partió dels béns que són útils i necessaris a la vida, car mentre els socialistes presenten el dret de propietat com una invenció humana que repugna a la igualtat natural dels homes... l'Església molt millor, i amb més profit... mana que ningú no toqui ni violi el dret de propietat i domini, que procedeix de la natura..." (7); si no hagués fet res més el Papa dels Obrers per dir-los en la *Graves de communis* que són punts essencialment contradictoris d'aspiració dels programes de la democràcia social i de la democràcia cristiana el comunisme i la propietat privada (8), no ens atreviríem a dir doctrina certament catòlica — no parlem ara de definicions dogmàtiques, sinó d'una declaració pontificia de que tal o qual doctrina és de l'Església —, perquè solament *obiter*, com de pas, podria dir-se feta la tal declaració.

Però es tracta de la *Rerum Novarum* en la qual el Papa "proposant-se la defensa de l'Església i el bé comú, volent, amonestat per la consciència de son deure apostòlic, tractar la qüestió obrera de propòsit i per complet de manera que es vegin bé els principis que han de donar a aquesta contesa la solució que demanen la societat i la justícia" (9), després d'argumentar, com hem vist, a favor de la propietat privada, acabi així: "Resti, doncs, que, en buscar l'alleujament de la plebs, convé primerament tenir com a principi fonamental, que s'ha de conservar intacta la propietat privada" (10).

El pensament central, doncs, en la part de declaració doctrinal, de l'encíclica *Rerum Novarum* no és, com vol M. Carbonell, que el destí universal de la terra no s'oposa a l'existència de propietats particu-

lars, sinó el que és contingut en la conclusió esmenada. No l'abolició de la propietat privada, encara que no es preconitzi instantània, sinó progressiva, sinó l'augment progressiu indefinit del nombre de propietaris és la solució indicada per Lleó XIII (11). No ens faria res que fos l'altraa, ans el contrari ens n'alegràriem moltíssim, però creiem que no ho és (12).

PERE VILADÀS, Prev.

(1) Vegi's *El colectivismo y la ortodoxia católica*, pàgines 13 i 14.

(2) Encíclica *Rerum Novarum*. Vegi's les pàgs. 500 i 534 respectivament del volum I — traducció castellana i original llatí — en la col·lecció publicada per la Casa Editorial Cuesta, de Valladolid. Citem la traducció castellana i l'original llatí, perquè no sempre aquella és tan exacta que no pugui donar lloc a què un hom recolzi la seva argumentació sobre una idea que no ha estat fidelment expressada en la traducció. Així M. Carbonell no fundaria tota una subtil argumentació en la paraula *debe*, si hagués consultat l'original que diu *oporteat*. Vegi's l'obra citada, pàg. 287, i l'Encíclica, pàgs. 501 i 535, respectivament, i tingui's en compte que venim dient: que no es tracta d'una necessitat absoluta, sinó d'una necessitat *secundum quid*, és a dir, d'una certa congruïtat, conveniència, natural però.

(3) Sant Tomàs, 2a, 2ae, q. 66, a. 2. Allí mateix pot veure's com explica Sant Tomàs algun dels textos, adduïts per M. Carbonell, en el sentit que diem.

(4) Vegi's Sant Tomàs, 1a, 2ae, q. 94, a. 5, d 3m i es veurà que tan negativament és de dret natural la comunitat de béns, com ho és per exemple, diu ell, l'anar despullat.

(5) Les paraules entre cometes són textuales de la *Rerum*

Novarum, pàgs. 500, 501, 534 i 535, volum I. El restant ho diu, equivalentment, així: "Doncs, si gastant poc ha estalviat (un treballador) alguna cosa i ha col·locat en una finca el fruit de la seva parsimònia per a guardar-lo més segur, certament que aquesta finca no és més que el mateix salari en altra forma; i doncs la finca així comprada per l'obrer ha d'ésser tan pròpia d'ell com el salari guanyat amb el treball". No posem aquí les raons en què fonamenta la consabuda legitimitat perquè, si s'exceptua el treball ja indicat, les altres les indiquem a continuació com a proves de la necessitat. *Res modum unius*, com de dret natural, defensa ambdues coses.

(6) Vegi's l'obra citada de M. Carbonell, pàg. 307, i es trobarà quasi exacte aquest resum de la defensa de Lleó XIII a favor de la necessitat de la propietat privada.

(7) Pàgs. 26 i 35 del volum I.

(8) Pàgs. 434 i 445-446 del volum II.

(9) Són paraules quasi textuales. Vegi's pàgs. 499 i 533 del volum I.

(10) No hi ha paritat, doncs, entre aquesta declaració que podríem dir solemne i un argument a favor del fonament natural del dret d'herència expressat *obiter*, incidentalment, per a deduir que si és encara probable l'opinió que nega ço últim també ho serà el que negui lo primer. (Vegi's l'obra citada, pàgs. 123 i 295.)

(11) Pàgs. 523 i 550 del volum I.

(12) Subscriuriem tot ço que diu M. Carbonell sota el títol *Esperit social del catolicisme* amb l'observació, però, que l'aspiració cristiana a un comunisme voluntari justifica l'aspiració comunista. Recordi's ço que dèiem del celibat i del matrimoni dins l'aspiració cristiana. Les pàgines de M. Carbonell relatives al factor moral no sols les subscriuriem, sinó que amb elles ens sembla trobaríem que si és encertada l'orientació afectiva del llibre, no ho és l'efectiva.

Notes volanderes

La ràpida invasió de l'automobilisme suscita una pila de problemes de difícil solució i que preocupen a tothom.

Un d'ells és el soroll; el soroll eixordant, que martelleja els timpans, tortura els nervis, priva de conversar, pertorba el treball...

Aquest problema és objecte d'estudi en totes les capitals ben governades, i si no s'hi posa remei a les bones, particularment de nit, serà qüestió de resoldre el conflicte de manera semblant a com n'ha resolt un altre, també original pel soroll, un jutge anglès: privant, de nit, el treball que n'era causa.

Però tampoc de dia es poden permetre els terrabastalls que armen certs camions, els conductors dels quals sembla que es complauen a eixordar la gent i espavordir-la.

Diu un amic nostre que la classe pagesa fóra molt simpàtica si no plorés tant, i hom li contesta que si el pagès no plorés, no se l'escoltaria ningú.

El cel, per fi, ha atès els seus precis i ha plogut un bé de Déu d'aigua. Encara no n'hi ha prou, diuen alguns pagesos, però altres diuen que ha plogut massa.

Sobretot ho diuen els de les regions on la superabundància ha estat un càstig..

La Memòria del Fiscal del Tribunal Suprem ha cridat fortament l'atenció pel nombre esfereïdor de crims que registra. L'hòrrid progrés dels mateixos, espanta, fa tremolar.

De les causes no cal parlar-ne. Tots els fiscals en els seus respectius informes assenyalen, si fa o no fa, les mateixes: l'afebliment de la fe, el creixement de la immoralitat, les males propagandes, els cines, els

cabarets, els prostíbuls, la premsa dolenta, els llibres perversos, l'assedegament de plaers, l'oblit del deure, les deficiències de l'ensenyança...

Els que estan dominats per la *ceba* de la cultura laica i atribueixen a aquesta cultura una influència taumatúrgica en la millora dels costums, hauran sofert una cruel decepció en veure en els dits informes que l'analfabetisme no guarda cap relació amb la criminalitat.

Val a dir que després dels horrors apocalíptics de la Guerra Gran promoguda pels pobles de la més alta cultura mundial, el *sobat* tòpic de la cultura omnipotent en l'ordre moral, ja no l'usa ningú que s'ho valgui.

Cultura? Bé; però infinitament millor la religió nostra.

La Pastoral del nostre Prelat

Amb motiu del Mes del Roser, i amb data de la festivitat de la Mare de Déu de la Mercè, el nostre venerable i savi Prelat, doctor Miralles, ha publicat una Pastoral en honor i glòria de Maria Santíssima, plena, com totes les seves, d'elevats conceptes, concloent argumentació i cites totes ben lluminoses sobre les altíssimes prerrogatives i excelsos atributs de la Verge Maria; Pastoral amarada d'amor marià i de zel pel bé espiritual dels fidels que Déu ha confiat a la sol·licita cura del nostre bondadós i infatigable senyor Bisbe.

Sempre es llegeixen amb molt de profit les notabilíssimes Pastorals del doctor Miralles, i sempre sembla que l'última és la millor. Siguin donades a Déu mercès.

La casa pairal

VIII

Les golfes

Passat el replà que tirat de banda a banda de la caixa de l'escala dóna pas a la porta de la sala, si seguiu escala amunt trobareu altres tres trams de set esglaons més estrets que els trams de més avall, més descansats de pujar, no pas de pedra, sinó de rajoles vermelles amb marc de fusta d'alzina i amb barana de ferro ben llisa. El darrer esglaó dóna al replà on veureu tancada la porteta de les golfes folrada de ferro de la banda de l'escala, amb pany, bernat doble i forrellat al mateix costat. Es veu bé que les golfes són considerades com un terreny perillós, si no enemic, i els possibles enemics que per elles poden tenir entrada a la casa són les rates i els lladres.

Les rates n'han fet el seu imperi i els lladres hi tenen posats els ulls. Quatre teules no costen res de treure i ja queda fet un portell d'entrada. Jo he sentit contar que d'aquesta manera anaven a entrar a can Pujol a les dues de la matinada d'un diumenge. Tretes les teules s'anava a despenjar pel forat un de la quadrilla quan fou agafat per les cames i ben lligat. Els altres pogueren escapar. Es veu que l'amo havia estat confidencialment avisat. El pobre pres va cantar i tota la partida fou descoberta i engarjolada. Altrament l'arribar a la teulada de la casa no és cap cosa de l'altre món. A la teulada del galliner s'hi puja per l'ametller que hi ha arrapat a la paret, d'ella es passa a la del celler amb una contracció de braços ben feta i un graciós moviment de la cama dreta, i d'ella a la teulada alta s'hi puja per la canonada de la pluvial que porta l'aigua a la cisterna. Tota aquesta ruta no tenia res d'impossible per a nosaltres mateixos quan teníem quinze o setze anys i, feixugots com érem, haviem trencat més d'una teula amb les nostres petjades.

A les cases de pagès no s'hi pot viure sense pensar en els lladres. Més de dos portals ja són massa portals, i fins algú creu que dels dos en sobra un. Ells no són pas oberts al camí, sinó a un pati, barri o baluard vigilat pels gossos i ben emmurallat i tancat. Si a la nit té d'entrar algú són dos els que el tenen d'obrir: un per a obrir el portal del barri i altre per a guardar el portal de casa. Les habitacions de pla-terreny tenen llurs finestres guardades per reixes ben clavades. La porta de l'escala, ben revinguda per cert, va tancada a pany i clau i amb un bon bernat de més a més, com també totes les portes de les cambres de dormir. Tothom té la consigna de no obrir la cambra en cas d'alarma. La porta de les golfes no és pas diferent, ans està encara més ben guardada. I perquè sembla que els forrellats no són prou segurs i es poden obrir fàcilment si abans s'hi ha lligat algun cordill que vagi d'una a altra banda de porta, per això s'ha volgut deixar la porta més assegurada amb dos bernats travessers. Per a obrir-la, doncs, hi ha una estona de feina i de gimnàsia. La cuinera té horror a les golfes. Ella hi troba a faltar encara alguna mena de porta que no deixés passar les fantasmes que diu haver vist davallar d'elles. El pare li va dir que no sap que hi hagi cap mena de porta apropiada, però que posaria davant

la porta una creu de fulla de palmó que atueix els mals esperits i només deixi passar els bons que ben vinguts siguin. Ella només va quedar contenta a mitges: d'entrada de fosc per amunt, no li féssiu pas anar a buscar cansalada o qualche penjoll de sal-sitxes. No hi aniria per res del món. Ara jo us diré que a les fosques i amb llum d'oli l'entrada a les golfes fa basarda. Les ombres movedisses que projecta el llum són totes estranyes; es senten cruïxir els mobles vells com deuen gemegar les ànimes en pena; les rates extraordinàriament grosses i atrevides en sa fugida potser cercaran refugi enfilant-se-us per les cames com més d'una vegada m'havia passat, i fent rodolar per terra les ametlles i les nous amb sonoritats insospitades; els corcs dels mobles vells i del fustam de la teulada fan el seu ofici amb una música de ritme maquiavèlic; tots els sorolls de la casa hi ressonen com en una caixa buida, el petar de les portes de baix, les arremolinades de les ovelles del corral, els cops de pota dels matxos de l'estable; i després de tot s'ha de confessar que s'hi senten molts d'altres sorolls que deuen tenir una o altra causa, jo no ho nego, causa, però, desconeguda i impossible de precisar. Jo era aficionat a visitar les golfes alguna que altra vegada, sempre, però, amb la claror asserenada del matí, no pas a la mitja claror del capvespre.

Em direu què hi puc trobar sinó mals endreços! Jo us diré que ja de petit m'hi portava la tafaneria de descobrir trossos nous de casa. I si s'esdevenia trobar-hi algun gat dels que tenen bitllet de lliure circulació per tota la casa, ai fillets! aquesta era la meva hora. No em costava de trobar alguna vara de carreter i corre d'aquí i corre d'allà no parava fins fer-li saltar per la finestra els quaranta o cinquanta pams que hi havia fins el pati. Si els gats tenen o no tenen set vides jo no ho sé: el que puc dir per observació pròpia que cap bestiola d'aquestes no havia pogut sobreviure cinc minuts a aquell salt desesperat.

Després, més gran, em vaig tornar un xic solitari i meditabund i potser algú se'n riurà de què jo digui que a les golfes de casa meva trobava esquer per a les meves cabòries.

A les golfes de casa sobresurten les parets mestres i mitgeres de la casa i tota la carcassa hi és visible. Imagineu a cada paret un portal amb arc sense porta i tindreu com cinc grans sales sota teulada i sense enrajolar, comunicants entre si. Això foren exactament les golfes si no fossin dos departaments tancats i defensats amb porta, enrajolats i un encanyissat enguixat al sostre: són la cambra dels papers i la cambra del porc, amb perdó! Tot el restant de les golfes és desmantelat.

En aquell recó hi ha el ferro vell. De molts panys jo sé d'on eren i per què els van canviar. Uns eren de portes que ja no hi són, altres foren substituïts per sospites de què havien estat profanats per claus clandestines. Aquells forrellats, bernats i frontisses em representen cambres que he vist desaparèixer o de les quals he sentit parlar. Allà a una reconada, i gairebé en un pilot, tota una bateria d'estres i atuells de nobilíssim aram bescantats, calumniats i proscrits, els quals, després d'una centúria d'ocupar el lloc que els

pertocava, s'han hagut de veure suplantats per la terrissa plebea i la demagògica llauna.

Passem a una altra secció: és la dels mobles vells i fustam. Aquell gros i monumental marc d'alcova havia estat a la cambra, avui dia empaperada, de la qual va ésser arrencat i suplantat per una vidriera corredissa. Sembla que encara proclama el dret d'ésser restituït al seu lloc i amb veu tan alta que jo crec que se'l farà valer un dia o altre. Aquella calaixera escriptori no està encara del tot retirada. Si un hom vol llegir o estudiar ben aïllat de tot i de tothom, encara us convida. Aquella calaixera d'olivera amb calaixet i mirall sobreposats, no ha fet veure a cap amo com quedaria agraïda si es gastessin dos cents rals en restaurar-la. Damunt dormen tres llumeneres amb llurs estres penjats de sengles cadenetes de llautó que el preu de l'oli ha fet arre-

conar, i la moda també. Qui sap si tornaran a lluir les airoses formes que els va donar l'artista. Cada cosa és un punt de meditació. La cadira amb rodes en la qual el pare passejava l'àvia un any abans de morir; unes armadures dels mirinyacs que havia portat la mare, i no sé quantes altres coses que farien l'inventari interminable. Cada any deixa a les golfes un record que és una plana de la història de la casa en la qual es pot llegir... com llegir? si cada cosa d'aquestes parla d'allò que ha vist i ha tocat i no es recata pas d'exaltar gloriosament o de bescantar ignominiosament el reietó que l'ha arreconada. Ja us dic jo que sentia llur veu ben clara i que aquella veu em penetrava de dret a dret al cor i em feia cada esgarripança... — *Jaume*.

Es còpia
JORDI ARNAU

De com he celebrat el dia del llibre i de la tranquil·litat de consciència que m'ha sobrevingut

Era el dissabte, dia 6 d'octubre, d'enguany (1928). Dia memorable dins de l'any per dues raons: per ésser el dia del llibre i el dia del canvi d'hora. Pel que toca a la segona cosa no diré sinó que al punt de la una de la nit vaig sentir en mi com un *crac*, talment com si em tornés un os a lloc, i després, en començar el dia 7 com una mena de benestar... L'os l'he tingut dislocat cinc mesos, em penso, potser des de l'abril; els governs, però, de tot el món s'han dat el gust de demostrar que fan sortir el sol a l'hora que volen. I jo crec de bona fe que s'ho pensen! Bah! Deixem aquesta cosa, ja que tot ha acabat bé, gràcies a Déu, i anem a allò que deïem del llibre.

El primer pensament en llevar-me el dia 6 d'octubre fou aquest: "avui és la diada del llibre". El segon pensament fou una pregunta curta i categòrica pròpia d'homes d'acció: "Què cal fer?"

La resposta no em venia al pensament en l'estona que em vestia. Assaltaven la meua imaginació les llibreries barcelonines decorades de verd (del simbòlic i del no simbòlic), amb el pas interceptat per parades curulles, la gent parada a les taules i als aparadors pensant si compren o no compren, en un dubte com ara és el meu, rastellera de catàlegs, noms de llibres, d'autors... però el meu cervell encara no formulava la resposta. Vaig pensar: "No t'hi encaparris, vés fent com cada dia." Vaig agafar un llibre de meditacions que tinc molt acostumat... i, valga'm Déu! Com era d'atrotinat! i per més pega hi faltava el full de la meditació del dia. El llibre és de *Meditacions de la vida de N. S. Jesucrist* i l'autor el P. Nicolau Avancini. Aquí m'assalta una idea: "I si en comprés un altre exemplar avui que és el dia del llibre?" Dit i fet. Entro a la botiga tal, demano i pregunto quant val. Em contesten que ahir valia tres pessetes, però avui i per a mi només en val dues i mitja. Faig el negoci que com veieu és un bon negoci per tots estils.

En anar-me'n a casa i mirar els aparadors d'altra llibreria, de sobte se'm clava aquí (al cor) l'espina d'un remordiment. Encara no havia comprat un llibre de caràcter patriòtic. Sóc una mica tardà en les coses, me'n confesso: principalment en comprar. M'hi ajuda força la situació de l'armilla i pel que toca a paper

imprès la consideració que fa un amic meu de què l'estampa treu valor al paper, posat que hi ha diari imprès que val deu cèntims quan el paper en blanc valdria el doble. Això vagi dit *per accidens*. Amb tan bella companyia, havent complert amb Déu i amb la pàtria me'n vaig tranquil a casa. Tranquil heu dit? No tal. No sé què tenia que em faltava alguna cosa: com si hagués perdut quelcom: com si m'hagués deixat el paraigües en dia de pluja: com si em faltés alguna obligació a complir. I no atinava que era inquietud i no vaig caure del burro (valgui l'expressió) fins que en arribar a casa i passar per davant de la cuina vaig veure la cuinera que encenia el foc del fogó amb fulls de llibre caragolats i qui sap si mullats amb benzina. Ai si el sap la mestressa aquest dispendi de benzina! Tan bon punt es va encendre el paper es va fer llum també a la meua consciència i em vaig dir en veu moixa: "Vet aquí el que em faltava! Ja deia jo! Ja m'ho semblava que només a mitges havia complert la meua obligació! He comprat dos llibres bons, però em faltava cremar-ne alguns de dolents." Me'n vaig a la llibreria, prenc dos llibres molt moderns i catalans, alço la rutlla de la cuina econòmica i ja són dins... i ja són fum... i ja són res. Voleu saber quins llibres són? Doncs no ho sabreu. Sento vergonya de què hi hagi escriptors catalans que escriguin allò. Tampoc els voldria fer el reclam. Jo, emperò, he quedat tranquil... ara sí que he complert tota sencera la meua obligació en la diada del llibre. *He comprat dos llibres bons i n'he cremat dos de dolents*. Ja no sé què més havia de fer.

PAU XIRINACS

Federació Catalana d'Estudiants Catòlics

CURSOS DE LLENGÜES CLÀSSIQUES I MODERNES

Grec, professor Sr. Carles Riba.

Llatí (elemental i superior), professor Mn. Llorenç Riber.

Anglès (elemental i superior).

Alemanys (elemental i superior).

Francès (curs superior).

Matrícules reduïdes. El número d'alumnes en cada classe és limitat.

Detalls i inscripció a l'estatge social de la Federació: Rivadeneyra, 4, 2.^a, de 7 a 8 del vespre.

Seminaris

Amb motiu de fer-se la collecta en totes les miseres, en pro del nostre Seminari, bé podem parlar del *Seminari*. Jo voldria parlar-vos del Seminari, però no d'un Seminari que ha d'aplegar almoines com un Hospital, o com un Orfelinat, com un asil qualsevol, sinó d'un gran Centre de pietat, de cultura i civilització que sollicita i obté la collaboració de tothom. *Contribució de sang*, dels sortats pares que puguin enviar els seus fills a aquest Centre de recolliment i formació, i els que això no puguin, *contribució voluntària econòmica*, segons les possibilitats de cada u.

Hem de pensar que una religió, sigui quina sigui, no és mai una cosa secundària, i si es tracta de la Religió vertadera, és la cosa més principal. Ella regula el culte que s'ha de donar a la Divinitat i les normes morals i, sovint, jurídiques per les quals s'han de regir els individus. I segons sigui la Religió d'un país: — budista, mahometana, cristiana, catòlica — serà, no ho dubteu pas, en definitiva, la civilització del mateix. Els Governos de tots els pobles civilitzats, llevat de moments d'ofuscament, es creen l'obligació de mantenir amb el seu degut esplendor el culte, i amb el seu degut honor i rang, els seus Ministres. Aquesta obligació és evident quan es tracta de la vertadera Religió, car els pobles han de donar culte social i públic a Déu, i els seus Ministres han de viure del servei de l'Altar. I quan els Estats claudiquen, o no emplenen degudament aquesta obligació, en defecte d'ells i sempre subsidiàriament amb ells, els particulars, els fidels es veuen obligats a subvenir aquestes cargues de justícia social. "La Religió constitueix la relació de l'home amb Déu en totes les circumstàncies de la vida, per ésser Ell el Creador i Conservador de tot quant existeix, legislador i amo absolut de l'univers... L'Església mana que es resi per l'autoritat civil, qualsevol que sigui aquesta. Conservant els sentiments religiosos, conserva els valors de civilització. L'Església ha donat als pobles l'única religió vertadera", digué no fa molt el president del Consell de ministres de Baviera (1).

L'Església s'ha ocupat ardidament de la formació temporal i espiritual dels seus ministres, i el Concili de Trento, amb la creació dels Seminaris donà a aquesta necessitat un desplegament normal i orgànic. Com els arbres produeixen al seus temps fruits sans i abundosos, de les branques i arrels dels Seminaris surt normalment tot l'esplet eclesiàstic que periòdicament repòbla el món. Aquests centres de formació espiritual bé els podem batejar amb aquest pompós nom: *Seminaris*! Si, Seminaris, perquè d'ells n'han de sortir els tendres plançons que han de servir per a replantar, en el clergat, els arbres que l'edat o la fadiga ha fet estèrils, o ha aterrat la mort. *Seminaris* perquè allí és on s'apleguen i seleccionen les tendres llavors que els Sembradors de l'Evangeli han de deixar caure en vostres ànimes, sedentes de veritat.

La Veritat no és una cosa secundària, sinó essencial i principalíssima en la vida dels pobles. Jesús és camí, veritat i vida. "Jesús és la via que sempre camina, la veritat que sempre parla, la vida que no envelleix, que mai no mor, que sempre és abundant i sobreabundant" (1). "La Veritat, diu el P. Sauré S.-S., és el començament essencial de la vida" (2). Per ço l'Evangeli, que és una immensa vida, és al

mateix temps una immensa veritat. Jesús ans que tot, "*Coepit facere et docere*" (Act-I-1) i aquest pasatge de les Sagrades Escripures no contradiu sinó que confirma nostre principi, perquè hi ha el llenguatge de l'exemple tan eloqüent o més que el llenguatge dels mots. Per ço Jesús confià als Apòstols la divina missió d'ensenyar, de predicar, de fer llum, no a uns quants, ni a una selecció, sinó a tothom: *Omnes gentes*! L'Església és, en les seves més profundes arrels, una societat de llum, de claror, de difusió de veritat, una DOCTRINA, però no encara una doctrina teòrica, sinó eminentment pràctica, que informa pensaments i sentiments, desitjos i obres: ella és tota una Vida!

Doncs bé, germans, podrà convenir molt en ple segle xx que Barcelona, ciutat marítima, estigui a l'altura del lloc que la Providència li ha consignat; que els seus camins marítims i terrestres, els seus carrers i places, hotels, museus i monuments estiguin a l'altura d'una gran ciutat moderna. Però això no és la *ciutat*, ni molt menys és això la *civilitat*. Les pedres i els edificis, grans vies i jardins, vénen a ésser com el cos de la ciutat; no són el veritable esperit. Aquest *cos* es podria trobar i, de fet, es troba en alguna ciutat asiàtica de Xina o del Japó, en ple paganisme o en plena desviació dels seus principis religiosos i morals. A l'entorn dels edificis i jardins més opulents, poden conviure-hi les idees més perverses i els escàndols més horribles; així conviueren en l'antiguitat els costums més depravats en una ciutat opulentíssima, plena de luxe i sumtuosos jardins: Babilònia, i la més espantosa degradació moral va poder coexistir en el centre del món més ric, més fort i materialment més avançat: la Roma Imperial. I en l'actualitat tots veiem com al costat del luxe, del joc i de la mol·licie, floreixen viles i ciutats materialment avançades i refinades en la Costa Brava, en el Mediterrani i en el Nou Món, en les costes de la Florida, en el mar de les Antilles!

Es que la Civilització no neix del Progrés material, no és filla de la força, de la riquesa. *No és un fruit de l'or*, sinó que neix de la Veritat, del bé, de la Virtut. *És un fruit del cor*, de la caritat, de l'AMOR! És, en una paraula, l'encarnació de l'Evangeli. I segons ella s'incorpori i s'assimili, en més o menys grau les doctrines de Jesús, serà — en opulència o indigència, en territori aspre o fèrtil, un poblat o en ple desert, — més o menys avançada i civilitzada.

Bo és, doncs, que Barcelona, metròpoli gran mediterrània, ciutat d'un milió d'habitants, que tingui una gran Facultat de Medicina, que asseguri, amb la higiene, la medicina i fins amb la cirurgia, la salut material del cos. Bo és que tingui una bona Facultat de Dret la qual en l'harmònic desplegament del Dret i la Justícia asseguri amb bons advocats i jutges i magistrats, la propietat privada i pública. Bo és que floreixi una perfecta Escola d'Arquitectura, i Escoles de Belles Arts i Bells Oficis, i d'enginyeria, i Industrials i Agrícoles i Mercantils, perquè estiguin ben fonamentades i siguin vistesos les cases, i sòlids els ponts i regni una bona Indústria i un bon Comerç, i una Alta Banca, però més important que tot això, incomparablement més important, perquè els seus interessos són més alts i més urgents, és que Barcelona compti amb un bon Seminari, que produeixi un savi i virtuós clergat, que informi totes les vies i artèries de la ciutat i el bisbat, i encara, amb les Mis-

sions, s'expansioni terres enllà on no illumina avui la llum de l'Evangeli. Així el Seminari i, herald de claror divinal, projectaria llum a la mateixa llum material; la cultura purament humana. El seu esperit diví, arboraria i donaria encuny cristià a l'esperit humà de les Institucions de Progrés i Civilització.

El dogma ha d'influir en la moral i els costums. La veritat ha d'informar totes les virtuts. La fe és la veritat, perquè és la paraula de Déu que no pot mentir. La ciència *no sempre és la veritat*. La busca, la cerca per tots els camins i tots el mitjans. Ara la té i ara no la té. Ara l'ha assolida i ara l'ha deixada. Per ço la ciència, de si, mai no és estable, ni definitiva, sinó movedissa i fluctuant. La fe és eterna i immutable. El poble perquè li sembla que la veu, la toca i la palpa, creu que la Veritat està en la ciència, però el sacerdot sap que la veritat està en la fe. I quan en les elucubracions científiques es troba amb alguna cosa que contradiu el Dogma, *a priori* sap que aquella veritat científica no és veritable, i ha de cuitar o defensar el Dogma contra les imputacions científiques. Per ço és tan difícil i aspra i aferrissada la posició del Sacerdot. Ell ha de posseir la ciència divina que troba en els Llibres Sants i no pot abandonar la ciència humana en els seus arriscats moviments de cada nord i de cada moment. Per ço el sacerdot catòlic s'ha de documentar i ha de furgar en les biblioteques i Arxius, Laboratoris i Observatoris, atent sempre al moviment científic de totes les disciplines i posant-les a to, en cada moment, segons les normes de la Veritat i la Moral. No sols ha d'harmonitzar la fe amb la vertadera ciència, cosa ben difícil per la ràpida mutabilitat del moviment científic universal, sinó que ha de centrar i cenyir les arts i les indústries i el comerç, les passions i concupiscències, als més estrictes canons de la moral i la justícia, cosa més complicada encara per l'embalum de resistència que li ofereix constantment la naturalesa humana, naturalment inclinada al mal...

Barcelona, doncs, necessita i mereix tenir un gran Centre Docent, amb professors competents i especialitzats, amb Biblioteques robustes i Laboratoris i Museus i Observatoris, que segueixin i impulsin els briosos camins de la ciència moderna.

Barcelona materialment ha crescut, gosàriem dir, s'ha inflat. No és pas una població de 40 i 50 mil habitants, com pocs segles enrera, ni una ciutat d'uns 100.000 habitants, com era fa uns cent anys, sinó que és una capital — ho repetim, — d'un milió d'habitants, en vistes a créixer i fins a duplicar-se. Doncs també cal que creixin, amb la mateixa rapidesa i *inflament* els Alts Centres de l'esperit, si no volem quedar rerassagats en els camins de la veritable cultura.

Barcelona podria tenir — incomparablement més gran que Luvaina i més gran que Roma — un dels millors Seminaris del món. No és pas una ciutat subalterna i secundària, com és un Vich, un Solsona, o una Seu d'Urgell, amb seminaris semblants al nostre, sinó el Centre natural d'un moviment industrial, mercantil i intel·lectual de vastíssimes proporcions. Ni és, tampoc, Barcelona la capital d'un territori pagà, ni tan sols protestant, com ho són altres capitals semblants d'Anglaterra, Alemanya i els Estats Units, sinó que és el centre d'un medi catòlic, que mai no ha traïdonat en el més mínim el seu ideal Romà.

El Cardenal Mercier, impulsant la Universitat de Luvaina va aixecar el pensament del món Catòlic. A Luvaina, o a les Universitats Internacionals de Roma, hom ha de dirigir gairebé exclusivament els esguards, si vol enfocar el pensament científic en els camins de la veritable ciència. Barcelona, amb un gran centre intel·lectual catòlic, podria illuminar, amb claredat de cel, les més altes esferes del pensament barceloní, i encara li restaria llum per a illuminar — com Luvaina, com Roma — noves terres i civilitzacions.

El Nostre Venerable Prelat, que agraeix vivament l'ajut de Barcelona, i tantes i tan notables reformes ha introduït en el Seminari, bé mereix la atenció dels seus diocesans. Bé faran l'Estat, el Municipi i la Diputació, de coadjuvar a l'obra de tots: el Seminari, però cal també una aportació, no esporàdica i momentània, sinó conscient i meditada a l'Obra imperiosa del Seminari.

En primera llei, en primer terme — no és pas un mal consell, — penseu amb el Seminari que ha d'enfortir els sacerdots que faran gran Barcelona. Gran, possiblement, materialment Barcelona. Gran, amb tota certesa, espiritualment Barcelona. El Seminari, en definitiva, és una cosa d'esperit. I d'*esperit* en el més alt sentit de la paraula.

Oficina Romànica

CONSULTES

Cons. 7. — Es acceptadora en bon català la forma *menos*, tan escampada en la parla d'ara? — *I. de M.*

Resp. — L'adverbi llatí *minus* donà en català *mens* i *menys*, en castellà *menos*, en francès *moins* i en italià *meno*, que es parteix l'ús amb la paraula *manco*. La forma catalana *menys* és viva encara en alguns indrets del regne de València, però s'ha perdut a Catalunya i Balears. A València i a les Balears és molt estesa la forma italiana *manco* per alguns casos particulars; pels altres o fan servir com a Catalunya la forma castellana *menos*, o algun substitut, com ara *no tant*, *més poc*, *rai*, *més no*, *però no*, etc.

Segons això bé farà la llengua literària de conservar el *menys* antic, que encara viu en molts indrets, però sense desansiar els substituïts populars, que el geni de la llengua ha trobat en tot el nostre domini i donen una gran varietat i riquesa d'expressió. En la parla corrent n'hi haurà prou esquivant la forma *menos* amb els substituïts de *menys* ben vius a tot arreu, comptant-hi també el *manco*, allà on sigui d'ús corrent.

La solució de dir *menys* sempre que ens ve a la boca el *menos* castellà, és per cert de ben fàcil aplicació, però no ens sembla prou bona; aleshores el llenguatge pren tot un caient estrany, allà on el *menys* s'ha perdut; però sobretot per aquest camí perdem aviat totes les altres variants ben escaients que la llengua viva ha generalitzat. Caldria que, qui sent la pruija de depurar fins i tot la conversa ordinària, es prengués el treball d'aprofitar de la llengua viva totes aquestes variants, abans d'anar a l'ús exclusiu de *menys*, pel procediment ben expedit de dir *menys* sempre que influenciats del castellà diríem naturalment *menos*.

Per facilitar aquest treball posarem una llista ben llarga de dites amb *menos* i la substitució popular corresponent.

a) *Menos* adverbi comparatiu:

1) *Menos raons i enllesteix aviat.* — *Més poques raons, no tantes raons, deixa't estar de raons, prou de raons, no enraonis tant i enllesteix aviat; també: manco raons.*

Condemnem amb més rigor i menos justícia els treballs dels altres. — Amb *més rigor i més poca justícia, no tanta justícia; també: manco justícia.* — Es escaient aquí: amb *més rigor i menys justícia.*

Quin d'aquests llibres és més vertader o, millor dit, menos mentider? — *No tan mentider, més poc mentider; també: manco mentider.*

Mira de gastar menos. — *No gastis tant; mira de gastar més poc; mira d'estalviar; també: gastar manco.*

Penses que per això se'n sentirà menos? — *Que no se'n sentirà tant; que ho sentirà més poc; que no se'n sentirà; també: ho sentirà manco.*

Pensava que en sabies menos. — *Que no en sabies tant; en sabies més poc; que no eres tan savi; també: en sabies manco.*

Les denominacions dels cremalls són moltes menos. — *Són molt més poques; de denominacions... no n'hi ha tantes ni de molt o ni de bon tros; no són de molt tantes; també: són molt manco.*

Es menos lluny. — *No és tan lluny; és més a prop; no hi ha tant.*

Es menos a propòsit. — *No és tan a propòsit; no ve tan bé.*

Resseguint aquestes dites veurem que *menos*, sense terme de comparació manifest, ve substituït per *no tant* en totes, davant de nom i adjectiu, amb el verb i adverbi i expressions adverbials; li segueix *més poc*, que no es troba amb l'adverbi i expressions adverbials; i sempre que es diu *més poc* es pot dir també *manco*.

La popularitat de l'equivalència *menos = més poc* fa possible aquesta endevinalla: sé una casa que com *més són, més pocs són*; solució: a can Poch. Així podríem esmenar, sense trencar-ne el ritme, aquella dita popular: *Jerusalem, Jerusalem, com més anem, més poc valem o manco valem.*

2) *Això és menos bonic que allò meu.* — *No és tan bonic com allò; ni li arriba de bonic a allò meu.*

Dir és menos que fer. — *No val tant dir com fer; no és tant dir com fer; dir no compon amb fer; és més poca cosa; costa més poc dir que fer; també: manco és dir que fer.*

Hi ha menos feina que gent a fer-la. — *No hi ha tanta feina com gent; no hi ha feina per tota la gent; la feina és més poca que la gent; hi ha més gent que feina a fer; també: hi ha manco feina que gent.*

Puja menos amunt que ahir. — *No puja tan amunt com ahir; s'alça més poc que ahir; també: manco amunt.*

Cau menos al biaix de com semblava. — *No cau tan al biaix com semblava; cau més poc esbiaixat de com semblava; també: manco al biaix.*

Les mateixes observacions podríem repetir aquí, quan *menos* porta manifest el terme de comparació.

3) *No calen menos proves per això.* — *De proves en calen igual per això; en calen tantes com abans; en calen les mateixes; també: no calen manco proves.*

No menos lladre que Caco, ni menos dolentot que estudiant o patge. — De lladre tant com Caco, i de dolentot com un estudiant o un patge; també: *no manco lladre que Caco, ni menys dolentot que estudiant o patge.*

Tenia un germà que no era menos afavorit del rei d'Apollònia. — Que era igualment afavorit; que era tan afavorit com ell; també: que no era manco o menys afavorit.

No n'esperava jo menos de la gran magnificència vostra. — Tant com això jo n'esperava; també: *no n'esperava jo manco o menys.*

No en sabia menos que son germà. — En sabia igual que son germà; tant com son germà; també: *no en sabia manco.*

No està menos lluny de triomfar per això. — Igual lluny està de triomfar per això; tan lluny és encara de triomfar com abans per això; igual trigarà encara de triomfar per això; també: *no és manco lluny.*

No ho faig menos a desgrat. — Ho faig tant de mal gust, com allò altre; ho faig igual a desgrat meu; també: *no manco a desgrat.*

Veiem en aquestes dites que *no menos* el poble català el tradueix positivament igual, tant com; la forma negativa *no manco* és pròpia de València.

4) *Joan és el menos complidor de tots.* — El que compleix *més poc* o *més malament*, el *més poc* complidor; *no compleix tant com cap dels altres; no compleix com els altres; també: el menys complidor.*

La Maria és la menos treballadora de les germanes. — És la que treballa *més poc* o fa *més poca* feina; la *més poc* treballadora de totes; *no treballa tant com totes les altres; també: la menys treballadora.*

Això és el menos cert. — És el *més poc* segur; això *no és tan segur com tot l'altre*; aquí hi ha *més poca seguretat* o la seguretat *més petita*; també: és lo *menys cert*.

El que menos importa és com se diu. — *Poc hi fa ara com se diu; el que més poc ens interessa és com se diu; també: el que manco o menys importa.*

Es a ciutat els menos dels dies i dorm al pis les menos de les nits. — Hi és ben pocs dies a ciutat i de nits en dorm ben poques al pis; no hi és gaires dies a ciutat i al pis no hi dorm gaires nits.

Això és el de menos. — Això rai, home.

Les taques de xocolata són el de menos; amb aigua i sabó se'n van. — Les taques de xocolata rai, que amb aigua i sabó se'n van.

Això és el menos que es pot dir. — *Més poc ja no s'hi pot dir; també: lo manco, lo menys, lo més poc a València i Mallorca.*

Lo menos val com el seu germà. — Per lo poc, pel cap baix, el manco val com el teu germà, diuen a Mallorca; lo manco, lo menys a València; a Catalunya es diu també: pel cap baix o pel cap més baix, com ara: *tenim a la hisenda quatre ramats de perdius pel cap baix*, que influenciats del castellà més aviat diríem: *lo menos*.

Com veiem, també en la combinació de *menos* i l'article definit és possible passar sense *menos*, amb les enginyoses solucions que el llenguatge popular ha sabut trobar.

El Secretari de Redacció de l'O. R.

(Seguirà)

FETS DE LA SETMANA

En Primo de Rivera ens ha afavorit amb un nou manifest polític força interessant en el qual fa un balanç de l'actuació de la Dictadura durant el seu primer quinquenni i profetitza ço que li toca fer en el quinquenni ara començat; nou període que jutja necessari per a completar i coronar la seva gran obra. Després Espanya es restituirà a la legalitat constitucional de la Constitució que s'està elaborant pels primats de la situació, ja fa molt de temps.

Primo de Rivera agraeix els infinits obsequis que ha rebut de les persones agràides o enamorades de la seva actuació, i vol que tot sigui en obsequi i bé de la pàtria espanyola.

Segons el Marquès d'Estella, la nova organització de l'Estat serà fonamentalment corporativa, que és la moda italiana; moda que l'infatigable ministre del Treball està implantant en tots els seus amplis dominis.

La visió que té de l'Espanya del 1933 En Primo de Rivera és altament optimista:

"Jo la veig, prenent com a punt inicial el que ara contemplen els meus ulls, amb aquests 25 milions d'habitants cultes, comprensius, laboriosos, inspirats en la doctrina de Crist, constituint una gran societat democràtica en la qual el respecte a l'autoritat enforteix el poder que d'aquesta emani; creuat el territori de bons camins i vies fèrries, amb una bona política de tractats comercials, que augmentin i afirmen la nostra producció, anivellada la hisenda, etc.

En l'ordre social i moral ofereix també l'esdevenidor perspectiva que ofega tot auguri pessimista. Enfortida la Universitat, escoles amb independència pròpia i esplèndides on es formin joventuts valuoses.

L'Estat farà l'esforç que sigui precís perquè aleshores estiguin intensificades la sanitat i la beneficència; lliure d'ombres i d'equívocs la rotunda afirmació de la Unió Nacional, que no admeti sospita, que no res, ni ningú, l'afebleixi: reorganitzats i coordinats els elements militars, navals i aeris; elevat el nostre prestigi exterior. Ningú no ha de tenir per aventurada la ferma creença de què en aquesta compitem i comptarem en proporció creixent amb elements morals, materials i tècnics suficients, perquè en dia no llunyà el territori de la pàtria sigui invulnerable a tot possible atac."

Encara que l'ofici de profeta és un xic arriscat i exposat a fallides, dona bo de veure persones de tan alta significació que s'hi dediquen per tal d'emplenar d'optimismes les hores tristes de la vida.

A l'estranger, com si tinguessin enveja de tan aflagadores perspectives, es fan córrer tals boles sobre la situació d'Espanya que han obligat els grans rotatius mundials a enviar aquí els seus corresponents més actius per a presenciar la "gran revolució" i donar-ne compte. En Primo de Rivera els ha sortit al pas manifestant-los la tranquil·litat i la prosperitat d'Espanya i dient-los que aquesta campanya d'alarmes i desprestigis de què ells són testimonis, la porta a cap una minoria d'uns dos cents mil homes despitats i inadaptables, que són ben poca cosa davant dels vint-i-dos milions d'espanyols restants, tranquils i confiats sota el seu governament.

La secció estrangera és avui massa llarga per a donar-ne bon compte. Ço que més crida ara l'atenció i dona lloc a universals comentaris i a prediccions no gens tranquil·litzadores, és el pessimisme efecte que està causant (i com més dies passen pitjor) el pacte naval anglo-francès, del qual opina Mussolini, segons l'Agència Fabra, ço que segueix, digne de la suprema perspicàcia del Duce i de la transcendència del pacte, que tira per terra tota l'obra pacifista dels últims anys:

"El compromís naval no és sinó una part de la intel·ligència entre França i Anglaterra; intel·ligència d'ample caràcter militar per terra i per mar i que té com a base una garantia recíproca de supremacia, de manera que s'atribueix a Anglaterra la més poderosa flota mundial, i a França el més fort exèrcit europeu.

Amb aquesta "entente", i les seves nombroses bases navals escampades arreu del món, Anglaterra no tindrà res a témer contra la seva hegemonia marítima. Referent a l'exèrcit francès, al qual no es posen restriccions en les seves reserves, compostes particularment de tropes de color, continuarà essent un factor decisiu en totes les situacions que podrien esdevenir entre el Rin i el Vístula.

Per altra part, les flotes britàniques i franceses tindran un programa comú, el qual permetrà a Anglaterra la plena disponibilitat de la seva flota, fora del Mediterrani. Un programa d'aviació concebut en el mateix esperit, permetrà finalment als dos països de separar tota preocupació d'haver-se de defensar a través del Canal de la Mànega, i així podrien utilitzar llurs esquadretes envers altres fronteres i altres objectius.

França i Anglaterra, sota el pretext d'afavorir el desarmament, hauran discutit fora de Ginebra un pacte bilateral que tendeixi a garantir mútuament llurs primacies terrestre i naval amb la col·laboració completa de llurs forces militars."

Cal rellegir-les aquestes ratlles, que posen a plena llum els secrets i xafarderies de la diplomàcia de les dues grans potències que fa anys tenen en les seves mans pecadores els destins d'Europa.

La nota italiana dirigida als dos governs amb motiu de tan sorprenent pacte no ha ocasionat pasme, com la seva similar dels Estats Units, però ha arribat al moll dels ossos de quants es preocupen de l'esdevenidor d'Europa.

Aquest pacte era secret, i el periodista que per un miracle del propi ofici el tragué a llum, està sofrint una persecució imprudent, si no altra cosa...

El qual pas està donat, i les seves conseqüències, per més que es faci, han d'ésser fatals.

Altrament, els homes representatius de França, Millerand i Poincaré, amb sengles recents discursos acaben d'enrodonir el fet que comentem.

Millerand torna a ventar el caliu del foc de Versalles contra Berlín, i si bé Poincaré fa l'apologia d'una França resoltament pacifista, torna a parlar de la seguretat i de les reparacions...

Noticiari

Espanya

El nostre estimat confrare, la *Gaceta de Cervera*, ha publicat, amb motiu de la festa major del Sant Crist, un formós número extraordinari il·lustrat, notable de debò tant en la part literària com per la seva luxosa presentació tipogràfica. Enhorabona a tots els que hi han pres part, però especialment al nostre dilecte amic i notable literat En Ferran Rasquin i Fabregat. Endavant!

—El Govern ha suspès la implantació del Segur ferroviari obligatori per una pila de raons que no abonen aquesta reforma. La rectificació ha estat ben rebuda del públic.

—Per defunció del senyor Elias de Molins (q. e. p. d.), ha estat nomenat President de la Junta de Reintegració al Camp el senyor Comte del Montseny.

—Al poblet d'Alfés (Lleida) s'han inaugurat unes esplèndides Escoles públiques que beneï solmenialment el senyor Bisbe d'aquella diòcesi. Quina lliçó per tants de pobles grans que tenen les Escoles com corrals!

—En la IV Assemblea de la Unió Apostòlica tractà magistralment i oportunament de l'actuació de les Joventuts Catòliques el reverend Mossèn Carbó, tant en relació a la seva vida social pròpia, com a la de l'apostolat seglar, a la qual estan especialment cridades les J. C.

—Duen de Gijón que mercès a un llegat de don Ramon Alvarez (mort a Cuba) s'aixecarà un Institut per l'especialització dels obrers a Gijón i una Escola d'Agricultura al poble de Peon, nadiu de dit filàntrop.

—El Crèdit Agrícola ha fet un préstec de 50.000 pessetes al poble de Santiago (Jaén) amb garantia mancomunada de l'Ajuntament i els veïns a reintegrar als 15 mesos.

—El Certamen del Treball organitzat a San Sebastian ha posat de manifest que en aquella aristocràtica capital no solament progressen les classes adinerades, sinó també les classes obreres. El C. T. ha estat una revelació per a molts.

—El Concurs de la "Cooperativa d'Obrers i Empleats Municipals de Barcelona per a la Construcció de Cases Barates" prompte serà fet públic i és d'esperar que faciliti l'acció de tan important entitat social.

—El venerable senyor Bisbe de Pamplona es dignà presidir personalment l'Assemblea reglamentària de la Federació Catòlico-Agrària de Navarra, en la qual va tractar-se de totes les qüestions que avui dia més interessin la classe agrícola.

La F. C. A. N. demostrà en la Memòria allí llegida que és de les més robustes d'Espanya.

—El Patronat de l'Habitació, de Lleida, ha obert un concurs de terrenys edificables per a fabricar cases barates.

—La Cambra Oficial Hotelera d'Espanya és una

projecció de les seves similars estrangeres i té per objecte principal el foment, indirecte, del turisme. Veurem com funciona.

—La creació de la Inspecció del Banc d'Estalvi i Construcció diu el ministre del Treball que té per objecte depurar i fer ben profitosa la seva actuació. Aquesta inspecció avarcarà totes les entitats similars per tals fins.

—El Congrés de Dones Universitàries, que ha tingut lloc a Madrid, ha estat una cosa seriosa. Hi han acudit moltes universitàries estrangeres. Es de suposar que, entre tant, les feines "pròpies del sexe" no han quedat enrera. Deu ésser una delícia una llar regida per una dona universitària.

—El Sindicat Catòlico-Agrari de Palomares del Campo (Cuenca) ha adquirit per 361.100 pessetes una finca, subhastada per la Fundació Aguirre.

L'Estat prestà a l'efecte, com se sap, el 80 per 100 reemborsable amb 30 terminis anyals.

—En l'Assemblea de la Unió Internacional de Malines va ésser ponent sobre l'important temà de la institució de la família el nostre il·lustre amic don Ceferí Aznar.

—El Sindicat Lliure constituït pels obrers tramviaris, de Madrid, s'ha dissolt per constituir-se, en socialista, a la Casa del Poble. Anem a dir que del S. Ll. al S. S. no hi ha més que mig pas.

—La senyoreta Mercè López Pino ha pres possessió, interina, de l'Alcaldia d'El Ferrol. D'això se'n diu feminisme.

—La Comissió del Crèdit Agrícola es veu assetjada per les demandes de préstecs que va atenen fins ara. Es de desitjar molta activitat i una mà ben oberta perquè quan el bon pagès s'empenya...

Fins avui dia van complint tots els prestataris com a homes les obligacions que han contret.

—S'ha tancat l'Exposició Agrícola de Lleida que ha tingut un èxit grandios. A Espanya no n'hi ha hagut cap de semblant fins ara.

Estranger

El govern turc ha prohibit la formació d'un partit socialista. Turquia dona lliçons als països que encara la consideren bàrbara.

—Ha fet molta gràcia la constitució del Sindicat de Captaires de Toquio i el seu acord de reduir a tres hores la jornada de treball. Tot serà que els *paganos* s'hi avinguin.

Altres acord graciós és el dels captaires ianquis que han fixat en un dòlar l'almoïna mínima.

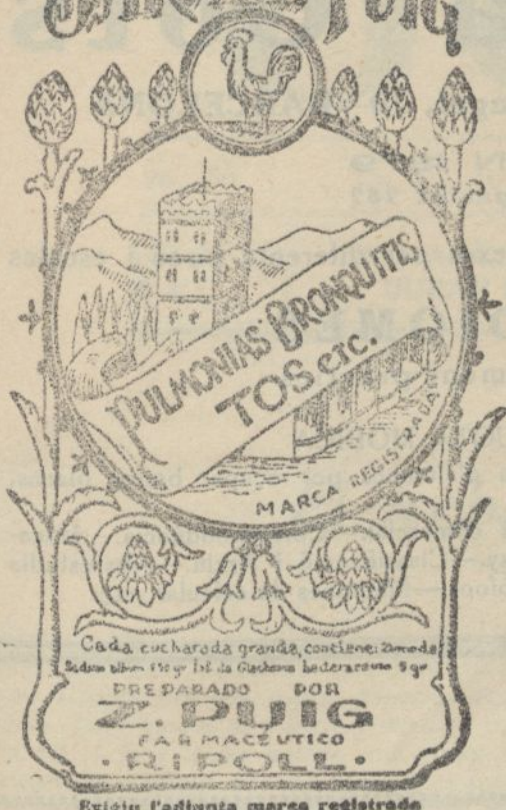
—El govern de Xile vol donar un gran desenrotllament a la riquesa agrícola. A més, i degut a la seva bona administració, els pressupostos es liquiden amb vers superàvits que permeten la supressió efectiva d'impostos.

—La Conferència del Combustible, reunida a Londres per tal d'estudiar el problema mundial del carbó, ha acoblat més de cent representants de totes les nacions. Val a dir que el problema s'ho val.

—El líder socialista i ex-president del Consell de Ministres britànic, Mac-Donald, junt amb els seus cinc fills, han heretat 1.300.000 pessetes.

Aquest número ha passat per la censura governativa

JARABE PUIG



XAROP PUIG

preparat per Z. Puig.—RIPOLL

Antiga i acreditada preparació per a combatre les pulmonies, bronquitis, catarros, tos i totes les afeccions de l'aparell respiratori.

Seixanta anys d'èxits continus.

De venda: en totes les farmàcies i centres d'específics.

LES GRANS INDUSTRIES

FABRICA DE XARXES
I FILS RETORTS
PER A LA PESCA

FILLS DE GABRIEL JULIÀ

Bruch, n.º 7 - Telèfon S. P. 427

(Entre Trafalgar i Ronda)

BARCELONA

Companyia Trasatlàntica VAPORS CORREUS ESPANYOLS

Serveis Regulars

RAPID	} Espanya-Nova York
DIRECTE	
9 expedicions a l'any	
RAPID: Nord d'Espanya a Cuba i Mèxic	
16 expedicions a l'any	
EXPRESS: Mediterrani i l'Argentina	
12 expedicions a l'any	
LINIA: Mediterrani, Cuba i Nova York	
16 expedicions a l'any	
» Mediterrani, Costa Firme i Pacífic	
11 expedicions a l'any	
» Mediterrani a Fernando Póo	
12 expedicions a l'any	
» a Filipines	
3 expedicions a l'any	

Servei tipus Gran Hotel. - T. S. F. - Radio-telefonía. - Orquestra. - Capella, etc., etc.

Per informes, a les Agències de la Companyia en els principals ports d'Espanya. A Barcelona oficines Companyia: Plaça Medinaceli, 8.

Acadèmia Cots

Direcció general: Portal de l'Angel, 10—BARCELONA

FUNDADA EN 1879

Telèfon 5041 A.-Apartat 782

CLASSES SELECTES separats els dos sexes per diferents pisos i escales

COMERÇ - IDIOMES

Procediments eminentment pràctics

CLASSES GENERALS, QUOTA MODICA

Constantment l'ACADEMIA COTS rep demanda d'alumnes per ocupar bones places.

ASSIGNATURES: Teneduria.—Càlcul.—Lletra comercial.—Correspondència.—Mecanografia.—Taquigrafia.—Francès i Anglès.—Alemany.—Classificació i Arxiu.—Alts estudis comercials.—Ortografia.—Dibuix industrial.—Llenguatges.—Màquines de calcular, etc.



NO POT MANCAR EN CAP CASA

LA PARAULA CRISTIANA

Revista mensual: 100 pàgs. de text

Subscripció: Un any, 25 ptes.

Mig any, 15 ptes.

Número solt, 2'50 ptes.

Administració: Rivadeneira, 4, 1.er (P. Catalunya)

BARCELONA

URALITA

EL MILLOR MATERIAL PER A COBERTES

FRANQUEO CONCERTADO

ATENES A. G.—Provença, 157.